

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 04 Nisan 2012
Nr. Ref.: RK216/12

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Dava No: KI 98/10

Başvurucu

Kosova Cumhuriyeti Ombudsmanı

Ştime Belediye Meclisinin 01 nr. 06/837 sayı ve 16 Nisan 2009 tarih ile Npi-01/132 sayı ve 30 Nisan 2009 tarihli kararlarının Anayasa uygunluğu denetimi

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Ivan Čukalović, Üye
Gjyljeta Mushkolaj, Üye
Iliriana Islami, Üye

Başvurucu

1. Başvurucu, Sırbistan Cumhuriyeti Jagodine şehrinde ikamet eden Bayan Lelica Ristić davasına ilişkin olarak Anayasa'nın 113.2.2 maddesi hükümleri uyarınca başvuruda bulunan Kosova Cumhuriyeti Ombudsmanı (bundan sonra: "Ombudsman")'dır.

İtiraz edilen karar

2. Başvurucu, Ştime Belediye Meclisinin 01 nr. 06/837 sayı ve 16 Nisan 2009 tarih ile Npi-01/132 sayı ve 30 Nisan 2009 tarihli kararlarına itiraz etmiştir.

Dava konusu

3. Başvurucu, Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın (bundan sonra: "Anayasa") 36. maddesi [Mahremiyet Hakkı] ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS)'nin 8.1 maddesi [Özel Yaşam ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı] ve 14. maddesinin [Ayrımcılık Yasası] ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Yasal dayanak

4. Anayasa'nın 113.2(2) maddesi, Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasanın (bundan sonra: "Yasa") 22. maddesi ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: "İçtüzük") 56. (2) kuralı.

Davanın Mahkeme'deki seyri

5. Başvurucu 7 Ekim 2010 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'ne (bundan sonra: "Mahkeme") başvurmuştur.
6. Mahkeme Başkanı'nın 16 Aralık 2010 tarih ve GJR 98/10 sayılı kararı ile Üye Kadri Kryeziu raportör yargıç olarak görevlendirilmiş, Başkan'ın aynı tarih ve KSH 98/10 sayılı kararı ile Üye Almiro Rodrigues başkanlığında üyeler Gjyljeta Mushkolaj ve Iliriana Islami'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
7. Ştime Belediye Meclisi (bundan sonra: "Belediye Meclisi") 17 Ocak 2011 tarihinde başvuru hakkında bilgilendirilmiştir.
8. Ön İnceleme Heyeti 13 Mayıs 2011 tarihinde raportör yargıcın raporunu görüştüktan sonra Mahkeme Heyetine başvurunun kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların özeti

9. Belediye Meclisi'nin 30 Aralık 1996 tarihinde çıkarttığı 01 nr.360/659 sayılı kararla Belediye'nin idari personeli olan Bayan Lelica Ristiç'e süre sınırı olmaksızın bir konut (daire) tahsis edilmiştir. Söz konusu konutun tahsisi Ştime Belediyesi İhtiyaç Sahibi Personele Konut Sağlama Komisyonu tarafından yapılmış ve 01,06-605/1 sayı ve 7 Ekim 1996 tarih ile 360/620 sayı ve 11 Ekim 1996 tarihli kararla teyit edilmiştir.
10. Bayan Ristiç, güvenlik nedenleri ve siyasi durumdan dolayı 1999 yılının Haziran ayında Kosova'yı terk etmiş ve Sırbistan'ın Jagodine şehrine yerleşmiştir.
11. Bayan Ristiç Kosova Polisi ve Ferizovik'te bulunan Mahkemelerle Eşgüdüm Bürosu yetkilileri eşliğinde 7 Temmuz 2008 tarihinde söz konusu konutu ziyaret etmiş ve bazı kişileri konutunu gayrihukuki bir şekilde işgal ettiklerini görmüştür.
12. Bayan Ristiç Eşgüdüm Bürosu yetkilileri eşliğinde 27 Temmuz 2008 tarihinde Ştime Polis Merkezini ziyaret etmiş ve konutun tahsisatına ilişkin hakkını belgelemek amacıyla 01,06-605/1 sayı ve 7 Ekim 1996 tarih ile 360/620 sayı ve 11 Ekim 1996 tarihli kararları ekinde sunarak şikayetçi olmuştur.

13. Bayan Ristiç, başkaları tarafından kanunsuz bir şekilde işgal edilen daireye kendisinin yerleşmesine imkan sağlamadıkları için Kosova Polisi ile Belediye Meclisi hakkında 10 Haziran 2009 tarihinde Priştine'deki Ombudsmanlık Kurumuna şikayet başvurusunda bulunmuştur.
14. Başvurucu, Bayan Ristiç'in başvurusu üzerine 18 Eylül 2009 tarihinde Ştime Polis Merkezi Müdürüne hitaben söz konusu dairenin statüsü hakkında bilgi talebinde bulunmuştur.
15. Başvurucu 22 Ekim 2009 tarihinde Ştime Polis Merkezi Müdüründen cevap almış, Belediye Meclisinin 16 Nisan 2009 tarihinde çıkarttığı 06/837 sayılı kararla Belediye Meclisinin Ştime Belediyesi eski idari personeline "Konut ve Ticari Mekân Binası"nda konut tahsis edilmesine ilişkin 01.nr. 06/605/1 sayı ve 7 Ekim 1996 tarihli kararını oybirliğiyle feshettiğini bildirmiştir.
16. Polis Müdürünün açıklamasına göre Belediye Meclisi, ihtilafli dairenin kullanım hakkını feshetmiş ve aynı dairenin kullanım hakkını kanunsuz şekilde işgal edenlere devretmiştir. Bayan Ristiç ve bunun gibi konutların kullanım hakkına sahip diğer kişilerin bu hakkın iptaline ilişkin Belediye Meclisi kararından haberdar değillerdi.
17. Dahası 01 nr. 06/837 sayı ve 16 Nisan 2009 tarihli kararın hukuki etkisi, söz konusu binada yerleşmiş olan diğer kişileri konut kullanım haklarından yararlanabildiklerinden, sadece Bayan Ristiç'e yansımıştır.
18. Polis Merkezi Müdüründen cevap aldıktan sonra Bayan Ristiç gerekli olan tüm evrakı başvurucuya teslim etmiş, ihtilaf konusu dairenin kullanım hakkının kendisine ait olduğunu kanıtlamıştır. Bayan Ristiç Ferizovik'te bulunan Eşgüdüm Bürosu nezdinde şikayette bulunduktan sonra, büro yetkilileri Ştime Polis Merkezi mensupları ile birlikte daireyi işgal edenleri daireden çıkartmışlardır.
19. Bayan Ristiç, Başbakanlık Toppluluklar Dairesine başvurarak eski duruma getirme (*restitutio in integrum*) talebinde bulunmuş, talebin ekinde söz konusu dairenin kullanım hakkına ilişkin 360/659 sayı ve 30 Aralık 1996 tarihli kararın bir örneğini sunmuştur. Bu başvuruyla ilgi kendisine herhangi bir cevap verilmemiştir.
20. Bayan Ristiç aynı tarihte Ştime Belediye Başkanı'na yazarak kendisi ve Ştime Belediyesindeki vatandaşların konuttan yararlanma haklarının iptaline ilişkin Npi. 01/132 sayı ve 30 Nisan 2009 tarihli kararın hukuki temeli hakkındaki gerekçesini bildirmesini talep etmiştir.
21. Belediye Başkanı'nın Bayan Ristiç'e 16 Mart 2010 tarihinde gönderdiği resmi cevabında daire kullanım hakkının iptaline ilişkin kararın Belediye Meclisi ile Sırbistan Cumhuriyeti Kraljevo şehrinde yerleşik GP - Gradevinar İnşaat Şirketi arasında imzalanan sözleşme olduğunu belirtmiştir. Başkan'a göre Belediye Meclisi 30/L-040 sayılı Yerel Yönetim Yasası'nın 5. (b) ve 12. (2) (d) madde hükümlerine uygun hareket etmiştir.

Başvurucunun Bayan Ristiç davasına ilişkin iddiaları

22. Başvurucu, Ştime Belediye Meclisinin 01/132 sayılı kararıyla Bayan Ristiç'in daireyi kullanma hakkı reddedilerek Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Başvurucu, AİHS'nin 8. maddesi [Özel Yaşam ile Aile Yaşamına Saygı Hakkı] ve 14. maddesiyle [Ayrımcılık yasağı] ilgili olarak Anayasa'nın 36. maddesinin de ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
24. Dahası, başvuru Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) İçtihadına göre ihtilafli dairenin nihayetinde ev olarak değerlendirilebileceğini, bu yorumun AİHS'nin 8. maddesinden kaynaklandığını ileri sürmüştür (bkz. *Gillow v. Birleşik Krallık Davası 24 Kasım 1986 tarihli kararı*). Aynı şekilde 2951/95 AİHM 1999-I sayılı Larkos v. Kıbrıs davasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 8. madde ile ilgili olarak 14. maddeye atıfta bulunmuş, bir yerde ikamet eden mükimlerin hakları mülkiyet hakkını içermeyip ev hakkını içerdiği belirtilmiştir.
25. Bu davada başvuru, diğer mükimlerin ikamet etmeye devam ettikleri süre içerisinde Bayan Ristiç'in ikamet hakkının geri alınmasına ilişkin Ştme Belediye Meclisinin çıkarttığı kararla AİHS'nin 8. maddesiyle ilgili olarak 14. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bayan Ristiç'in kullanım hakkının bulunduğu daire yasa dışı olarak işgal edene tahsis edilmiştir. Bununla ilgili olarak başvuru Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ile AİHM'nin AİHS'nin 8. maddesiyle ilgili olarak 14. maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardıkları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2951/95 AİHS 1999-I sayılı Larkos v. Kıbrıs davasına atıfta bulunmuştur. Öyle ki diğer mükimlerin yararlanmaya devam ettikleri haktan Bayan Ristiç'in mahrum edilmesinin makul ve nesnel bir gerekçenin bulunmadığını değerlendirmiştir.
26. Başvuru, Mülkiyet ve Konut Meslelerine ilişkin 2000/60 sayı ve 31 Ekim 2000 tarihli UNMIK Yönetmeliğinin 2.1 maddesine de atıfta bulunmuştur. Bu madde şunu belirlemiştir: *"Mülkiyet hakkını kazanıldığı dönemde yürürlükte olan mevzuata uygun kazanılan her hak, bu Yönetmeliğin aksini öngördüğü durumlar dışında, Kosova'daki mevzuata meydana gelen değişikliklerden bağımsız olarak yürürlükte kalmaya devam eder.* Söz konusu yönetmeliğin 6. (b) maddesi ise şunu belirlemiştir:
- “ ...
(b) Herhangi bir yasanın hükümlerinden bağımsız olarak, aşağıda belirtilen koşullarda kamusal konutlardaki ikamet hakkı son bulmaz:
- (i) İkamet hakkı sahibinin veya Konut ve Mülkiyet İşleri Müdürlüğü'nün onayı olmaksızın
- (ii) Bu yönetmeliğin öngördüğü şekilde Komisyonun talimatı olmaksızın ... metnin devamı yoktur.
...”
27. Öyle ki başvuru, konut meseleleriyle ilgili olarak 31 Ekim 2000 tarihli 2000/60 sayılı UNMIK Yönetmeliğine dayanarak yürürlükteki mevzuata, mülkiyet meseleleriyle ilgili olarak ise Konut ve Mülkiyet İşleri Müdürlüğü ile Konut ve Mülkiyet İlişkileri Komisyonu'nun yönetmelik ve delillerine dayanarak mevcut davada Belediye Meclisince çıkartılan kararın yürürlükteki mevzuata dayanmadığını, her hukuki ve siyasi kuruluşun Kosova'da hukukun üstünlüğü ile iyi idarenin hakim olması için mevzuata uyması gerektiğini ifade etmiştir.
28. Başvuru, sonunda Ştme Belediye Meclisinin 16 Nisan 2009 tarihinde 01 nr. 06/837 sayılı kararı ve 30 Nisan 2009 tarihinde Npi-01/132 sayılı kararı çıkartırken Kosova Cumhuriyeti Anayasası, yürürlükteki mevzuat ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uymadığını belirtmiştir. Başvuru, Bayan Ristiç'in daireyi kullanım

hakkını iptal edil bu hakkın gayrimeşru bir şekilde başkasına verilmesinin de iyi idare ilkelerinin ihlali olarak değerlendirildiğini düşünmüştür.

Başvurunun kabul edilirlığının değerlendirilmesi

29. Başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesi [Mahremiyet Hakkı] ile AİHS'nin 8.1 maddesi [Özel Yaşam ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı] ve 14. maddesinin [Ayrımcılık Yasası] ihlal edildiği yönündeki iddiasıyla ilgili olarak Mahkeme, öncelikle Anayasa, Yasa ve Mahkeme'nin İçtüzüğünde belirtilen kabul edilirlilik koşullarını yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumundadır.

30. Mahkeme, Anayasa'nın 135.4 maddesine göre Ombudsman'ın (Halk Avukatı'nın) "Anayasa'nın hükümlerine uygun olarak Anayasa Mahkemesi'ne başvurabileceğini" tespit etmiştir. Dahası 113.2 maddesi, Ombudsman'ın hangi durumlarda Mahkeme'ye başvurmaya yetki olduğunu belirlemiştir.

31. Bununla ilgili olarak Mahkeme, başvurucunun 113.2.2 maddesine dayanarak Ştime Belediye Meclisinin Bayan Ristiç hakkında çıkarttığı 01 nr. 06/837 sayı ve 16 Nisan 2009 tarih ile Npi-01/132 sayı ve 30 Nisan 2009 tarihli kararlar için başvurduğunu tespit etmiştir. Anayasa'nın 113.2.2 maddesi şunu belirlemiştir:

"Kosova Meclisi, Kosova Cumhurbaşkanı, Hükümet ve Halk Avukatı yetkili makamlar olup aşağıdaki davaları açabilir: Belediye Yönetmeliğinin Anayasayla uygunluğu."

32. Bu çerçevede Mahkeme, Belediye Meclisinin yukarıda zikredilen kararların Anayasa'nın 113.2.2 maddesinin ifade ettiği anlamda belediyenin yetkilerini ve teşkilatlanmasını ve belediye ile vatandaşlar arasındaki ilişkileri Anayasa'ya uygun şekilde düzenleyen hükümler olan "Belediye Yönetmeliği"ni karşılamadığını, söz konusu kararların bir birey veya tüzel kişilik hakkında alınana özel durum kararları olduğu sonucuna varmıştır.

33. Dahası Mahkeme, başvurucunun Anayasa'ya göre başvurusunu bir bireyin anayasal haklarının gözetilmesine ilişkin başvuruda bulunmaya yetkili taraf olmadığını değerlendirmektedir. Bağımsız bir kurum (Ombudsman) olarak başvuru Anayasa'nın 133. maddesine [Halk Avukatlığı Makamı] uygun olarak Anayasa'nın 113.2.2 maddesinin ifade ettiği soyut kontrol başvurusunda bulunmaya yetkilidir.

34. Mahkeme, bu koşullarda Ştime Belediye Meclisinin kararlarına itiraz etmek üzere Mahkeme'ye yapılan başvurunun Anayasa'nın 113.1 maddesine uygun olarak yetkili bir tarafça meşru bir şekilde yapılmadığı için başvurusunun yaptığı başvuru hakkında yargılama yapılamayacağı sonucuna varmıştır.

35. Her halükarda bir bireyin Anayasa'nın aşağıda alıntılanan 113.7 maddesine uygun olarak Mahkeme'ye başvurabileceği öngörülmüştür:

Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.

...

Öyle ki Bayan Ristiç'in kendi olayı hakkında Mahkeme'ye başvuramaması için herhangi bir neden yoktur.

36. Sonuç olarak Anayasa'nın 113.2 (2) ve 113.7 maddesine göre başvurucunun başvurusu kabul edilmezli niteliktedir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın 56(2) maddesi ve İçtüzük'ün 56.2 kuralına dayanarak Anayasa Mahkemesi'nin 13 Mayıs 2011 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. İstem in kabul edilmez olarak REDDİNE karar verilmiştir.
- II. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesi uyarınca taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- III. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Kadri Kryeziu, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza